

بررسی رابطه کمال گرایی و اضطراب اجتماعی با میانجی گری بینش شناختی در کارکنان سازمان بهزیستی

مهدی دهستانی^۱، سروه شمسی^۲، عاطفه مهدوی^۳

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه کمال گرایی و اضطراب اجتماعی با میانجی گری بینش شناختی در کارکنان سازمان بهزیستی استان کردستان انجام شد. **روش:** پژوهش حاضر از لحاظ هدف بنیادی و از نظر شیوه گردآوری داده ها توصیفی است. جامعه ی آماری این پژوهش شامل تمامی کارکنان سازمان بهزیستی استان کردستان بود، که ۲۲۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند و پرسشنامه های مقیاس چند بعدی کمال گرایی تهران (TMBS) (۱۳۸۶)، اضطراب اجتماعی جرابک (۱۹۹۶) و مقیاس بینش شناختی بک (BCIS) (۲۰۰۴) را تکمیل نمودند. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روش معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار ایموس استفاده گردید. **نتایج:** نتایج نشان داد که کمال گرایی با اضطراب اجتماعی رابطه مثبت و معناداری دارد و با بینش شناختی رابطه منفی و معناداری دارد. همچنین هنگامی که بینش شناختی به عنوان متغیر میانجی وارد معادلات شد اثر غیرمستقیم کمال گرایی به واسطه بینش شناختی بر اضطراب اجتماعی به طور معناداری منفی بود. **نتیجه گیری:** با توجه به نتایج می توان گفت که کمال گرایی و بینش شناختی از عوامل تعیین کننده در تبیین و پیش بینی اضطراب اجتماعی محسوب می گردند که انجام مطالعات آتی جهت تأیید نتایج پژوهش حاضر ضروری می باشد.

کلید واژه ها: کمال گرایی، اضطراب اجتماعی، بینش شناختی.

^۱ دکتری دانشیار. عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور (نویسنده مسئول) dr.dehestani.m@gmail.com

^۲ کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور

^۳ دکتری مدرس دانشگاه

مقدمه

نیروی انسانی کارآمد نقش مهمی را در دست‌یابی به اهداف هر سازمانی ایفا می‌کند (فاتحی، عبدخدایی و پورغلامی، ۱۳۹۱). از دیدگاه متخصصان علوم رفتاری نیز سازمان‌ها، جنبه‌های انکارناپذیر جامعه کنونی را تشکیل می‌دهند. اگر چه سازمان‌ها به اشکال مختلف و بر پایه هدف‌های کوتاه‌مدت سازمان‌دهی و تأسیس می‌شوند، اما بدون شک همه آن‌ها بر اساس تلاش‌های ذهنی و جسمانی نیروی انسانی که رکن اساسی آن سازمان محسوب می‌شوند، هدایت و اداره می‌گردند. بنابراین روشن است که زندگی افراد در عصر حاضر به شدت تحت تأثیر سازمان‌ها قرار دارد، چرا که موفقیت هر فرد در سازمان بستگی به روحیات، تلاش، انگیزه و عوامل مختلف فردی و اجتماعی دارد (بریمانی، مدانلو و یوسفی، ۱۳۹۴). و از آنجایی که منابع انسانی مهمترین و اصلی‌ترین سرمایه هر سازمانی هستند باید اقداماتی در جهت حفظ و تقویت بیشتر این منابع صورت گیرد (قدم پور، یوسف وند و رادمهر، ۱۳۹۵).

روانشناسان اجتماعی در مفهوم بندی اضطراب^۱ معتقدند که اضطراب یک عامل مخرب و نابودکننده است که از طریق یادگیری و الگوبرداری آموخته می‌شود و می‌تواند باعث کاهش رضایت از زندگی افراد باشد. اضطراب اجتماعی^۲ به اضطراب یا تجربه هراس که در موقعیت‌های میان‌فردی یا عملکردی ایجاد می‌شود، اطلاق می‌شود. افراد دارای اضطراب اجتماعی بالا از ارزیابی منفی دیگران نسبت به خود و یا انجام عملی که باعث شرمندگی شود، بیمناک هستند. نظریه‌های شناختی در زمینه اضطراب حاکی از آنند که توجه انتخابی به تهدیدها، اضطراب را شدیدتر کرده و قضاوت در زمینه رویدادهای اجتماعی را به انحراف می‌کشاند (تایلر^۳ و همکاران، ۲۰۱۰). اضطراب اجتماعی، به صورت ترس قابل توجه و مداوم از یک یا بیشتر از موقعیت اجتماعی یا عملکردی که در آن فرد در معرض دید افراد ناآشنا قرار دارد یا ممکن است مورد مشاهده دقیق دیگران قرار گیرد، تعریف شده است. بنابراین خصوصیت اصلی اضطراب اجتماعی، ترس مفرط از تماشا شدن یا مورد مشاهده موشکافانه قرار گرفتن، از سوی افراد ناآشناست. افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی، مخصوصاً از خطر بالقوه عملکرد نامناسب، با بروز دادن علائم آشکار هول‌شدن، که منجر به خجالت کشیدن و تحقیر آن‌ها می‌شود، می‌ترسند. این اضطراب اجتماعی ممکن است محدود به موقعیت‌های خاصی مثل اجتماعات عمومی رسمی یا به دامنه وسیعتری از موقعیت‌ها، مثل موقعیت‌های اجتماعی غیر رسمی گسترش یابد (یکخواه سرون‌دانی، ۱۳۹۸).

یکی از ویژگی‌های شخصیتی که در سبب شناسی اضطراب اجتماعی به آن توجه شده است ویژگی شخصیتی کمال‌گرایی^۴ است (نقل از: اسلمی، خیر و هاشمی، ۱۳۹۲)، کمال‌گرایی که در آن باید تمام کارها را به شیوه‌ای وسواسی کامل انجام داد و غیر از آن مورد قبول نیست. گاهی بعضی از افراد احساس می‌کنند کارها را باید صد در صد درست انجام دهند و در غیر این صورت بازنده هستند و یا احساس می‌کنند کاری‌هایی را که به انجام رسانده‌اند به اندازه کافی خوب نیستند و یا این که نوشتن مقالات و طرح‌های خود را به بهانه این که بایستی آن‌ها را دقیق و بی‌عیب انجام دهند، به تعویق می‌اندازند. در چنین صورتی شخص به جای حرکت در مسیر موفقیت سعی در کامل بودن دارد. افرادی که کمال‌گرا هستند، معتقدند که خود و محیط اطرافشان باید کامل بوده و هرگونه تلاشی در زندگی باید بدون اشتباه و خطا باشد (فلت و هویت^۵، ۲۰۱۵).

به نظر هویت و فلت (۲۰۱۵) کمال‌گرایی سازه‌ای چند بعدی است که عبارتند از: کمال‌گرایی خوب‌بستن-مدار^۶، کمال‌گرایی دیگر مدار^۱ و کمال‌گرایی جامعه‌مدار^۲. این ابعاد به صورت صفات شخصیتی در افراد تثبیت می‌شوند. کمال‌گرایی خود مدار

1 anxiety

2 social anxiety

3 Taylor

4 Perfectionist

5 Flett & Hewitt

6 Self-oriented perfectionism

مدار به معنای تلاش فرد برای دستیابی به خویشتن کامل با توجه به معیارهای افراطی و دقیق برای خود و ارزش‌یابی سخت‌گیرانه و اطمینان بخش از رفتار خود و سانسور رفتارهای شخصی می‌باشد. کمال‌گرایی دیگر مدار، بیانگر تمایل به داشتن انتظارات افراطی و ارزش‌یابی انتقادی از دیگران است (مانند سرزنش دیگران، وضع معیارهای غیر واقعی برای سایرین و ارزیابی سخت‌گیرانه از کارکرد آنان) و شامل توقعات و باورهای درباره توانایی دیگران مانند گرایش‌های کمال‌گرایانه والدین برای فرزندانشان می‌باشد. و کمال‌گرایی جامعه مدار شامل عقیده یا ادراک افراد دال بر این مطلب است که افراد مهم زندگی‌شان معیارهای غیر واقعی برای آن‌ها وضع می‌کنند، آن‌ها را به سختی ارزیابی می‌کنند و آن‌ها را برای کامل بودن تحت فشار قرار می‌دهند و تنها زمانی راضی خواهند شد که انتظارات و خواسته‌های آن‌ها برآورده شود. در واقع آن‌ها بیان کرده‌اند که کمال‌گرایی خود محور به عنوان نوعی از وظیفه‌شناسی بیش از حد و تمایل خود به کامل و دقیق بودن شناخته می‌شود. در حالیکه کمال‌گرایی جامعه محور به عنوان انتظارات ناعادلانه دیگران و جامعه برای کامل بودن فرد در نظر گرفته می‌شود که این امر باعث ناپایداری هیجانی در افراد می‌شود. اکثر تعاریف اولیه، عمدتاً کمال‌گرایی را به عنوان یک ویژگی ناکارآمد در نظر می‌گیرند و معتقدند که با انواع اختلالات نوروتیک و رفتارهای ناسازگارانه ارتباط دارد (پارک و همکاران، ۲۰۱۰). در این راستا آقابالا زاده و همکاران (۱۳۹۸) و محمدیان و همکاران (۱۳۹۷) بین کمال‌گرایی ناسازگارانه و غیرانطباقی با اضطراب اجتماعی رابطه معناداری به دست آوردند. اسماعیلی و شیخ سجادیه (۱۳۹۴) نیز در بررسی خود نشان دادند که بین هر سه بعد اضطراب اجتماعی و نمره کل اضطراب اجتماعی با کمال‌گرایی منفی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در مطالعه ای ایانکو^۳ و همکاران (۲۰۱۵) به این نتیجه رسیدند که ابعاد منفی کمال‌گرایی با نشانه‌های اضطراب اجتماعی رابطه معنی داری دارد. اوکانر^۴ و همکاران (۲۰۱۰) نیز نشان دادند که کمال‌گرایی در ترکیب با استرس زهای روزمره پیش‌بینی‌کننده نشانه‌های اضطراب است. همچنین شوماخر و رودیابوگ^۵ (۲۰۰۹) نشان دادند که اضطراب اجتماعی بالاتر ارتباط ویژه‌ای با بالا رفتن هر دو جنبه کمال‌گرایی (سازگارانه و ناسازگارانه) ندارد. این در حالیست که افراد دارای اضطراب اجتماعی بالاتر، بیشتر احتمال دارد که دارای پریشانی در مورد عدم دستیابی به اهداف باشند، اما این افراد استانداردهای پایینتری را برای عملکرد گزارش می‌کنند که برخلاف اکثر تعاریف کمال‌گرایی است. چانگ^۶ و همکاران (۲۰۰۸) نیز نشان دادند که کمال‌گرایی دیگر محور پیش‌بینی‌کننده نشانه‌های اضطراب و کمال‌گرایی جامعه محور، پیش‌بین نشانه‌های اضطراب و افسردگی هستند.

با توجه به اینکه کمال‌گرایی نوعی ارزیابی از خود می‌باشد می‌توان آن را به گونه‌ای بینش تعبیر نمود. بینش^۷ یک مفهوم چالش‌برانگیزی است که ارائه تعریفی از آن که مورد توافق همه صاحب‌نظران و متخصصان باشد، آسان نیست. این مفهوم به صورت گسترده‌ای توسط متخصصان بالینی در زمینه بیماریهای روانی به ویژه روان‌پریشی‌ها و همچنین ارتقاء سلامت روانی مورد توجه قرار گرفته است که این توجه ناشی از پیوند و ارتباط نیرومندی است که بین بینش و کیفیت زندگی وجود دارد (آمادور و دیوید^۸، ۲۰۰۴). بینش شناختی^۹ نشان‌دهنده توانایی فرد برای فاصله گرفتن از باورها و ارزیابی آنها است (فالن^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۵). این ارزیابی بر اساس سطوح بالاتر فرآیندهای شناختی (که گاهی اوقات فراشناخت نامیده می‌شوند) نظیر

- 1 Other-oriented perfectionism
- 2 Socially prescribed perfectionism
- 3 Ian cu
- 4 O'Connor
- 5 Shumaker & Rodebaugh
- 6 Chang
- 7 Insight
- 8 Amador & David
- 9 Cognitive Insight
- 10 Phalen

توانایی برای تفکیک خود از سوء تعبیرها و ارزیابی مجدد آنها بنا شده است. بینش شناختی به زعم بک^۱ و همکارانش دارای دو مولفه می باشد که عبارتند از: (۱) خود اندیشمندی^۲: که به عنوان شاخصی از درون نگری، تمایل برای تصدیق خطا پذیری، پذیری، باز بودن و پذیرندگی توصیف شده است. (۲) اطمینان به خود^۳: نشانگر درجه اطمینان و اعتماد فرد نسبت به باورها، قضاوت ها و نتیجه گیری های شخصی و همچنین مقاومت در برابر بازخوردهای دیگران و حق به جانب بودن می باشد (یوسفی و همکاران، ۱۳۹۰).

هنگامی که خود اندیشمندی بسیار پایین است یا اطمینان به خود بیش از حد بالا است، بینش شناختی وجود ندارد (فالن و همکاران، ۲۰۱۵). پژوهش ها نشان داده است که اختلال در بینش شناختی با علائم مثبت شدیدتر، حافظه کلامی ضعیف تر و عملکرد اجرایی پایین تر همراه است (بوچی^۴ و همکاران، ۲۰۱۶). همچنین نتایج پژوهش ها بیانگر آن است که در افراد دارای اختلال های روانی، فقدان بینش شناختی با افزایش هذیان (انگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۰) و با اضطراب همراه است (کولیس^۶، استیر^۷ و بک، ۲۰۰۶)، این در حالی است که نتایج پژوهش بوچی و همکاران (۲۰۰۹) رابطه ای را بین بینش شناختی و اضطراب در افراد عادی نشان نداد.

با توجه به مطالب بیان شده می توان گفت که بینش شناختی می تواند در رابطه بین کمال گرایی و اضطراب اجتماعی نقش واسطه ای و میانجی را ایفا نماید چرا که نوع بینش افراد می تواند میزان آسیب پذیری آنها را نسبت به اختلالات روانشناختی از جمله اختلالات اضطرابی پیش بینی نماید. و از آنجایی که کارمندان سازمان بهزیستی و کمیته امداد اغلب به عنوان مددکار اجتماعی با جامعه هدف خاص خود در ارتباط می باشند لازم است که از سلامت روانشناختی بالایی برخوردار باشند، بنابراین ضروریست که میزان کمال گرایی، اضطراب اجتماعی و نوع بینش آنها را مورد بررسی و مطالعه قرار داد تا بتوان به صورت کاربردی با پژوهش ها و آموزش های الزامی از به وجود آمدن مشکلات روانشناختی تا حدودی پیش گیری کرد. به همین منظور هدف از این پژوهش بررسی رابطه کمال گرایی و اضطراب اجتماعی با میانجی گری بینش شناختی در کارکنان سازمان بهزیستی و کمیته امداد شهرستان بانه می باشد.

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف بنیادی و از نظر شیوه گردآوری داده ها توصیفی بر مبنای مدل یابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی کارکنان سازمان بهزیستی استان کردستان بود که در مجموع تعداد آن ها ۴۸۳ نفر است. بر اساس اینکه در مدل یابی معادلات ساختاری استیونس^۸ (۱۹۹۶) نسبت ۱۵ آزمودنی به ازای هر متغیر مشاهده شده و میشل^۹ (۱۹۹۳) نسبت ۱۰ تا ۲۰ آزمودنی به ازای هر متغیر مشاهده شده را توصیه می کنند (به نقل از مایرز، گامست و گوارینو^{۱۰}، ۲۰۰۶)، از آنجایی که متغیرهای مشاهده شده در مطالعه ۱۰ مورد بود (۳ مولفه کمال گرایی، ۵ مولفه اضطراب اجتماعی و ۲ مولفه بینش شناختی) در این پژوهش حجم نمونه ۲۰ برابر متغیرهای مشاهده شده یعنی ۲۰۰ نفر محاسبه شد. با توجه به احتمال ریزش نمونه ۲۲۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی ساده که در آن همه افراد شانس یکسانی برای انتخاب شدن دارند، انتخاب شدند که در نهایت ۲۰۶ مورد قابل استفاده بودند. یکی از ملاک های ورود افراد به پژوهش این بود که از

1 Beck

2 Self-reflectiveness

3 Self-certainty

4 Buchy

5 Engh

6 Colis

7 Steer

8 Stevens

9 Michelle

10 Meyers, Gamst & Guarino

کارکنان سازمان بهزیستی باشند و ملاک خروج افراد از پژوهش عدم پاسخگویی کامل به پرسش نامه‌ها و عدم رضایت آزمودنی از شرکت در پژوهش بود. به منظور رعایت حقوق اخلاقی شرکت‌کننده‌گان در پژوهش به آنها تضمین داده شد که اصل امانت و رازداری در خصوص اطلاعات شخصی آنها رعایت می‌شود و اینکه برای شرکت در پژوهش اجباری وجود ندارد و کاملاً به صورت داوطلبانه و اختیاری می‌باشد. ابزارهای پژوهش حاضر شامل پرسشنامه‌های: ۱- مقیاس چند بعدی کمال‌گرایی تهران (TMBS)^۱، که یک آزمون ۳۰ سوالی است و بر اساس مقیاس‌های قبلی هویت و همکاران توسط بشارت در سال ۱۳۸۶ به فارسی ساخته شده است، که ۱۰ ماده اول آن کمال‌گرایی خویشتن مدار، ۱۰ ماده بعدی کمال‌گرایی دیگر مدار و ۱۰ ماده آخر کمال‌گرایی جامعه‌مدار را در یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (از ۱ تا ۵) می‌سنجد. حداقل و حداکثر نمره در مقیاس‌های ۳ گانه به ترتیب ۱۰ و ۵۰ است. روش نمره‌گذاری در تمامی گویه‌ها به صورت معکوس می‌باشد یعنی به‌گزینه کاملاً موافقم نمره ۵ و به‌گزینه کاملاً مخالفم نمره ۱ تعلق می‌گیرد. در اعتبار یابی آلفای کرونباخ کمال‌گرایی خویشتن مدار، دیگر مدار و جامعه‌مدار بر روی یک نمونه ۵۰۰ نفری از دانشجویان دانشگاه تهران به ترتیب برابر با ۰/۹۰، ۰/۹۱ و ۰/۸۱ به دست آمد که نشان‌دهنده همسانی درونی بالای پرسشنامه می‌باشد. پایایی بازآزمایی پرسشنامه هم بر روی ۷۸ نفر از دانشجویان در دو نوبت با فاصله ۲ تا ۴ هفته انجام شد و ضرایب همبستگی برای کمال‌گرایی خویشتن مدار، دیگر مدار و جامعه‌مدار به ترتیب برابر با ۰/۸۵، ۰/۷۹ و ۰/۸۴ بود که نشانه پایایی بازآزمایی بالای پرسشنامه مذکور می‌باشد (بشارت، ۱۳۸۶). در مطالعه حاضر برای تعیین پایایی این مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار ۰/۸۶، ۰/۷۸ و ۰/۹۳ به ترتیب برای مولفه‌های کمال‌گرایی خودمدار، جامعه‌مدار و دیگر مدار به دست آمد و مقدار ۰/۹۴ برای کل ابزار محاسبه شد. ۲- پرسشنامه اضطراب اجتماعی، این پرسشنامه توسط جرابرک^۲ (۱۹۹۶) تهیه و تنظیم شده است و دارای ۲۵ پرسش ۵ گزینه‌ای، با گزینه‌های تقریباً همیشه، اغلب اوقات، گاهی اوقات، بندرت، تقریباً هیچ وقت است که میزان اضطراب اجتماعی افراد را اندازه‌گیری می‌کند. این پرسشنامه دارای ۵ عامل است که عبارتند از: ترس از بیگانگان، ترس از ارزیابی توسط دیگران، ترس از صحبت کردن در جمع، ترس از انزوای اجتماعی و ترس از آشکار شدن علائم اضطراب. این پرسشنامه به‌صورت لیکرت از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. به این ترتیب که گزینه تقریباً همیشه نمره ۵ و گزینه تقریباً هیچ وقت نمره ۱ می‌گیرد و نمره بالا در این مقیاس نشان‌دهنده عدم اضطراب اجتماعی است. این پرسشنامه به وسیله سام دلیری (۱۳۸۱) در یک گروه نمونه ۴۷۷ نفری از دانش‌آموزان اجرا شد و پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ معادل ۰/۷۶ و روایی این پرسشنامه نیز با استفاده از روش تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفته است (پاشا شریفی، ۱۳۸۷). در مطالعه حاضر برای تعیین پایایی این مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار ۰/۹۰، ۰/۸۹، ۰/۸۷، ۰/۸۴، ۰/۸۳ به ترتیب برای مولفه‌های ترس از بیگانگان، ترس از ارزیابی توسط دیگران، ترس از صحبت کردن در جمع، ترس از انزوای اجتماعی و ترس از آشکار شدن علائم اضطراب به دست آمد و مقدار ۰/۹۱ برای کل ابزار محاسبه شد. ۳- مقیاس بینش شناختی بک (BCIS)^۳ (۲۰۰۴): این مقیاس میزان بینش شناختی فرد را با توجه به دو عامل خود-اندیشمندی و اطمینان به خود می‌سنجد. این پرسشنامه یک ابزار خود-سنجی است که دارای ۱۵ پرسش می‌باشد که توسط خود فرد تکمیل می‌شود و ۲ مجموعه از سوال‌ها را در بر می‌گیرد. که شامل خود-اندیشمندی (۹ سوال) و اطمینان به خود (۶ سوال) است، پژوهش‌های متعددی درباره مقیاس بینش شناختی بک انجام گرفته است که مشخصه‌های روان‌سنجی مقیاس را در جمعیت بالینی و غیر بالینی تأیید کرده‌اند. این مقیاس در ایران به وسیله یوسفی و همکاران (۱۳۸۶) ترجمه و روایی و اعتبار آن مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است. در مطالعه حاضر برای تعیین پایایی این مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار ۰/۸۹، ۰/۹۰ و ۰/۹۱

1 Tehran Multidimensional Perfectionism Scale (TMPS)

2 Jorabak

3 Becks Cognitive Insight Scale

به ترتیب برای مولفه اندیشیدن به خود، اطمینان به خود و کل ابزار به دست آمد. به منظور انجام فرایند پژوهش پس از کسب مجوزهای لازم از دانشگاه و گرفتن معرفی نامه های مربوطه، به ادارات بهداشتی و کمیته امداد شهرستان بانه مراجعه نموده و پس از گرفتن موافقت ریاست محترم این دو ارگان مرحله توزیع پرسش نامه ها را آغاز نموده و به صورت تصادفی پرسشنامه های پژوهش به تعداد نمونه مورد نیاز در بین کارکنان این دو ارگان توزیع گردید و بعد از اطمینان از پر کردن کامل پرسشنامه ها توسط آزمودنی ها، آنها را جمع آوری کرده و به فرایند نمره گذاری پرسشنامه ها جهت تهیه داده های آماری و انجام عملیات تجزیه و تحلیل پژوهش و به دست آوردن نتایج، پرداخته شد. و برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار ایموس استفاده گردید.

یافته ها

در جدول ۱ شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش (میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی) نشان داده شده است. برای بررسی نرمال بودن تک متغیری توزیع داده ها، قدر مطلق چولگی و کشیدگی متغیرها به ترتیب نباید از ۳ و ۱۰ بیشتر باشد.

جدول ۱: شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	مولفه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
کمال گرایی	کمال گرایی فرد مدار	۳۰/۵۰	۱۱/۵۶	۱/۳۱	۱/۲۰
	کمال گرایی دیگر مدار	۳۰/۷۷	۱۱/۰۱	۱/۹۹	۱/۶۳
	کمال گرایی جامعه مدار	۲۸/۲۱	۱۰/۴۷	۱/۹۲	۱/۵۷
	کمال گرایی کل	۲۶/۶۰	۲۸/۶۲	۰/۵۶	-۰/۵۰
اضطراب اجتماعی	ترس از بیگانگان	۱۴/۸۷	۴/۷۵	۰/۱۲	-۰/۱۲
	ترس از ارزیابی	۱۴/۸۹	۴/۹۹	-۰/۱۲	-۰/۵۰
	ترس از صحبت در جمع	۱۴/۱۸	۴/۵۳	-۰/۱۰	-۰/۳۳
	ترس از انزوا	۱۴/۲۸	۴/۹۷	-۱/۰۴	۰/۳۹
	ترس از آشکار شدن اضطراب	۱۴/۱۲	۴/۹۶	-۰/۰۹	-۰/۴۶
	اضطراب اجتماعی کل	۶۵/۹۸	۲۲/۴۵	۰/۱۳	-۰/۷۸
بینش شناختی	اندیشیدن به خود	۱۳/۳۴	۵/۰۸	-۰/۲۱	-۰/۴۰
	اطمینان به خود	۷/۹۱	۳/۰۱	-۰/۶۹	-۰/۱۳
	بینش شناختی کل	۲۱/۲۵	۷/۶۴	۰/۳۹	-۰/۵۳

با توجه به جدول ۱، قدر مطلق چولگی تمامی متغیرها کمتر از ۳ و قدر مطلق کشیدگی تمام متغیرها نیز کمتر از ۱۰ است. بنابراین توزیع متغیرها نرمال است. قبل از پرداختن به آزمون مدل نظری پژوهش، بین متغیرهای مدل نظری باید همبستگی معنی دار وجود داشته باشد. لذا در جدول ۲ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش گزارش شده اند، تا رابطه آنان مورد بررسی قرار گیرد.

جدول ۲: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

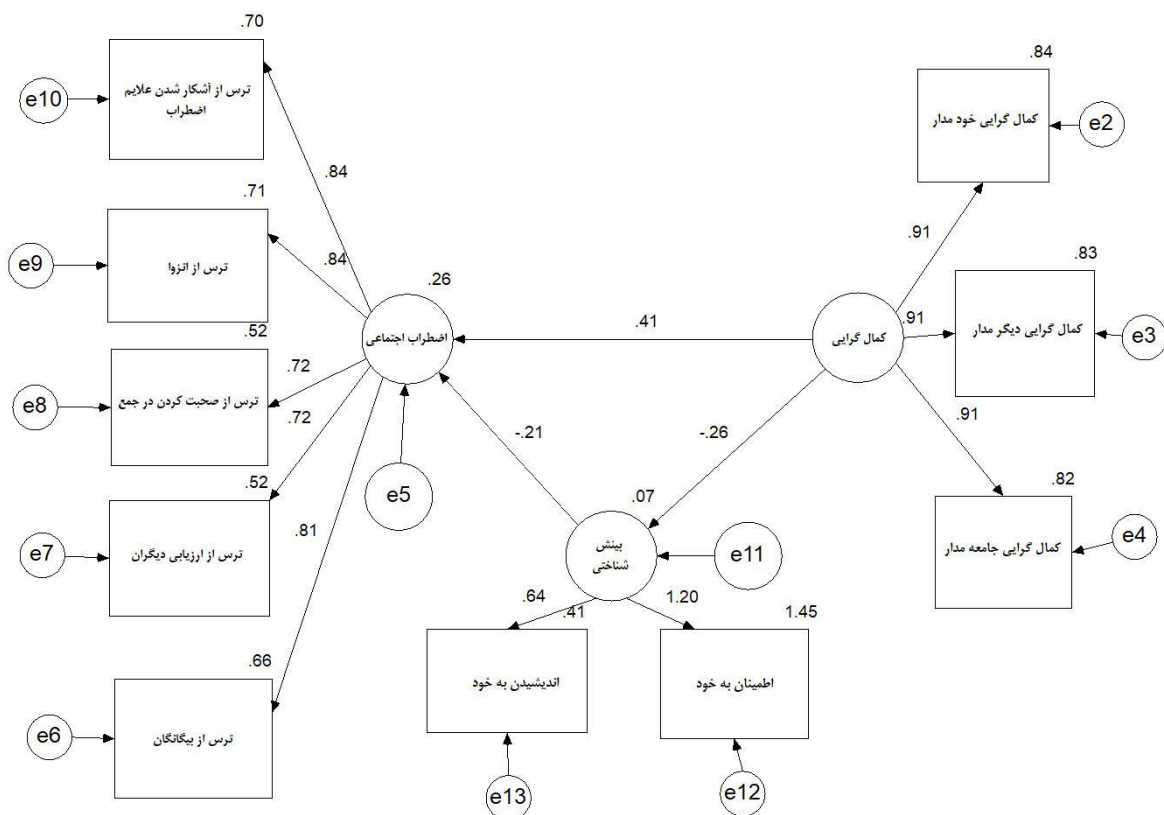
متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
کمالگرایی فردمدار	۱								
کمالگرایی دیگرمدار	۰/۶۹**	۱							
کمالگرایی جامعه مدار	۰/۶۶**	۰/۴۸**	۱						

					۱	۰/۵۴**	۰/۴۵**	۰/۴۶**	ترس از بیگانگان	۴
			۱	۰/۵۰**	۰/۵۹**	۰/۵۳**	۰/۶۵**	۰/۶۵**	ترس از ارزیابی	۵
		۱	۰/۴۶**	۰/۴۷**	۰/۳۰**	۰/۳۷**	۰/۳۴**	۰/۳۴**	ترس از صحبت در جمع	۶
		۱	۰/۳۹**	۰/۴۱**	۰/۳۲**	۰/۴۰**	۰/۵۰**	۰/۴۵**	ترس از انزوا	۷
	۱	۰/۴۸**	۰/۴۵**	۰/۴۳**	۰/۵۰**	۰/۵۴**	۰/۵۶**	۰/۳۲**	ترس از آشکار شدن اضطراب	۸
۱	۰/۱۵**	۰/۱۱**	۰/۱۵**	۰/۱۳**	۰/۱۱**	۰/۲۳**	۰/۲۹**	۰/۳۰**	اندیشیدن به خود	۹
۰/۱۷**	۰/۳۳**	۰/۲۸**	۰/۱۸**	۰/۲۳**	۰/۳۰**	۰/۳۱**	۰/۳۳**	۰/۳۶**	اطمینان به خود	۱۰

**p<0.01, *p<0.05

جدول ۲ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش را به صورت دو به دو نشان می دهد، یکی از مفروضه های اجرای مدل های ساختاری، روابط همبستگی بین مسیرهای متغیرهای موجود در مدل می باشد، برای نمونه رابطه اطمینان به خود با کمال گرایی خود مدار (۰/۳۶-) می باشد، که نشان دهنده رعایت پیش فرض روابط بین مسیرهای مدل می باشد. برای آزمون فرضیه های پژوهش از روش مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شد که در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱: مدل آزمون شده پژوهش

جدول ۳: اثرات مستقیم، غیر مستقیم و واریانس تبیین شده

مسیر	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم	آماره تی مستقیم	آماره تی غیر مستقیم	R ²
به روی اضطراب اجتماعی از					۰/۲۶
کمال گرایی	۰/۴۱***	-	۶/۳۵	-	
بینش شناختی	-۰/۲۱**		۶/۱۴		
به روی بینش شناختی از					۰/۰۷
کمال گرایی	-۰/۲۶**		-۲/۴۱		

***p<0.001, *p<0.05

با توجه به جدول ۳ اثر مستقیم کمال گرایی بر روی اضطراب اجتماعی (۰/۴۱) می باشد، اثر مستقیم کمال گرایی بر روی بینش شناختی (-۰/۲۶) و اثر مستقیم بینش شناختی بر روی اضطراب اجتماعی (-۰/۲۱) می باشد. کمال گرایی به تنهایی ۷ درصد از تغییرات بینش شناختی و بینش شناختی به همراه کمال گرایی هر دو ۲۶ درصد از تغییرات اضطراب اجتماعی را تبیین می کنند. در جدول ۴ بررسی اثرات میانجی بر اساس آزمون بوت استراپ نشان داده است.

جدول ۴: اثرات غیر مستقیم مدل آزمون شده پژوهش

متغیرها	حد پایین	حد بالا	سطح معنی داری
به روی اضطراب اجتماعی از:			
کمال گرایی به واسطه بینش شناختی	-۰/۲۴	-۰/۰۷	۰/۰۱

جهت بررسی اثرات غیرمستقیم و نیز اثر میانجی سایبرلوفینگ در مدل حاضر از آزمون بوت استراپ با نمونه گیری ۳۰۰ و فاصله اطمینان ۰/۹۹ استفاده شد، نتایج نشان داد که اثر غیر مستقیم کمال گرایی به واسطه بینش شناختی بر اضطراب اجتماعی منفی و در سطح ۰/۰۱ معنی دار می باشند.

جدول ۵: شاخص های نیکویی برازش مدل آزمون شده پژوهش

شاخص های برازش مطلق			
شاخص	GFI	AGFI	RMR
مقدار بدست آمده	۰/۹۵	۰/۹۱	۰/۶۱
حد قابل پذیرش	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۸۰	مقدار کوچک
شاخص های برازش تطبیقی			
شاخص	CFI	NFI	IFI
مقدار بدست آمده	۰/۹۶	۰/۹۴	۰/۹۶
حد قابل پذیرش	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰

شاخص های برازش تعدیل یافته

شاخص	X2/df	PCFI	RMSEA
مقدار بدست آمده	۲/۷۱	۰/۶۸	۰/۰۷
حد قابل پذیرش	کمتر از ۳	بیشتر از ۰/۶۰	کمتر از ۰/۰۸

با توجه به جدول ۵ شاخص‌های نیکویی برازش نیز نشان دهنده برازش مناسب مدل آزمون شده با مدل فرضی می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش مکانیسم تأثیرگذاری متغیر کمال‌گرایی بر اضطراب اجتماعی و نقش متغیر بینش شناختی را به عنوان واسطه بین این دو متغیر مورد بررسی قرار داد. نتایج نشان داد که کمال‌گرایی با اضطراب اجتماعی رابطه مثبت و معناداری دارد و با بینش شناختی رابطه منفی و معناداری دارد. همچنین نتایج نشان داد که رابطه بینش شناختی با اضطراب اجتماعی رابطه منفی و معناداری دارد. هنگامی که بینش شناختی به عنوان متغیر میانجی وارد معادلات شد اثر غیرمستقیم کمال‌گرایی به واسطه بینش شناختی بر اضطراب اجتماعی به طور معناداری منفی بود. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های اسماعیلی و شیخ سجادیه (۱۳۹۴)، ایانکو و همکاران (۲۰۱۵)، اوکانر و همکاران (۲۰۱۰)، ابگ و همکاران (۲۰۱۰)، چانگ و همکاران (۲۰۰۸) و کولیس و همکاران (۲۰۰۶) همسو می‌باشد اما با نتایج شوماخر و رودیپایوگ (۲۰۰۹) که ارتباط معناداری را بین کمال‌گرایی و اضطراب اجتماعی به دست نیاوردند و همچنین با نتایج بوچی و همکاران (۲۰۰۹) که رابطه معناداری را بین بینش شناختی و اضطراب در افراد عادی نشان ندادند، غیر همسو می‌باشد. با توجه به اینکه مطالعاتی در زمینه میانجی‌گری بینش شناختی در رابطه متغیرهای کمال‌گرایی و اضطراب اجتماعی یافت نشد، می‌توان نتایج این پژوهش را به گونه‌ای با نتایج (اسلمی و همکاران، ۱۳۹۲) مبنی بر رابطه کمال‌گرایی و اضطراب اجتماعی به واسطه نقش عزت نفس همسو دانست، چراکه می‌توان این‌گونه بیان نمود که افراد دارای عزت نفس بالا از بینش شناختی مناسبی نسبت به باورها و اعتقادات خود برخوردارند.

در ارتباط با معناداری رابطه کمال‌گرایی و اضطراب اجتماعی می‌توان بیان داشت افرادی که کمال‌گرایی بالایی دارند بیشتر در معرض ابتلا به اختلال اضطراب اجتماعی هستند زیرا افراد کمال‌گرا به دنبال اهداف بلند مدت و دست‌نیافتنی می‌باشند و از شکست هراس دارند و درباره قضاوت‌ها و ارزیابی‌هایی که از جانب دیگران متوجه آن‌هاست نگرانند. کمال‌گرایان جامعه مدار همیشه در تلاش برای رسیدن به اهدافی هستند که از طرف جامعه برای آنها مشخص شده است و آنها همیشه در تلاش هستند که خود را از انتقاد والدین و اطرافیان دور نگه دارند، کمال‌گرایان جامعه مدار به این علت که از سوی دیگران برای آنها اهداف انتخاب می‌شود، هنگامی که با اشتباه یا شکست مواجه می‌شوند نگرانی‌های زیادی را تجربه می‌نمایند و همین امر ممکن است باعث ایجاد اضطراب اجتماعی بالا در آنها شود. در راستای همین یافته‌ها، آقابالازاده و مطلبی (۱۳۹۸) نشان دادند که بین کمال‌گرایی انطباقی (مثبت) با اضطراب اجتماعی و بین مؤلفه‌های آن با اضطراب اجتماعی شامل نظم و سازمان‌دهی و هدفمندی رابطه منفی وجود دارد؛ اما بین نمره کل کمال‌گرایی غیرانطباقی (منفی) با اضطراب اجتماعی و مؤلفه‌های آن شامل نیاز به تأیید، ادراک فشار از سوی والدین و داشتن فکر نشخوار رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. همچنین محمدیان و همکاران (۱۳۹۷) نیز دریافتند که سطوح بالای کمال‌گرایی با میزان بالاتری از اضطراب اجتماعی و ترس و اجتناب از شرایط اجتماعی و عملکردی همراه است، همسو بود. در تبیین این یافته‌ها، شوماخر و رودیپایوگ (۲۰۰۹) دریافتند که نبود استانداردهای برتر، همراه با مشکل ادراک شده از دستیابی به استانداردها، ظاهراً با کژکارکردی روان‌شناختی در شکل اضطراب اجتماعی ارتباط دارد.

در تبیین معناداری رابطه کمال‌گرایی و بینش شناختی می‌توان بیان داشت که با توجه به اینکه بینش شناختی به توانایی ارزیابی و تصحیح باورهای تحریف‌شده و تفسیرهای نادرست گفته می‌شود و همچنین یک سازه چند بعدی است و دارای زیر عامل‌هایی است که بر روی یک پیوستار قرار دارند (بک و همکاران، ۲۰۰۴)، اگر افراد به سطح مناسبی از آگاهی، منطق و

شناخت برسند می‌توانند دیدگاه منطقی‌تر نسبت به اهداف و مقاصد خود داشته باشند و در نتیجه از کمال‌گرایی مثبت و سازگاران‌ای برخوردار خواهند بود. و هنگامی که بینش شناختی به عنوان متغیر میانجی در رابطه بین کمال‌گرایی و اضطراب اجتماعی وارد شد درصد پیش‌بینی‌پذیری متغیر کمال‌گرایی به همراه بینش شناختی در تبیین اضطراب اجتماعی بالاتر رفت و این نشان می‌دهد که کمال‌گرایی به دو شیوه می‌تواند بر اضطراب اجتماعی تاثیرگذار باشد: اول به شیوه مستقیم و دوم به واسطه بینش شناختی. نتایج نشان داد که جهت تاثیر واسطه‌ای منفی می‌باشد به این صورت که کمال‌گرایی به واسطه کاهش بینش شناختی منجر به ایجاد اضطراب اجتماعی بالا می‌شود. چرا که کمال‌گرایی ناسازگاران‌ها با شکل‌های مختلف ناسازگاری همراه است (پارک و همکاران، ۲۰۱۰). بنابراین هنگامی که فرد در برابر بازخوردهای دیگران مقاومت کند و خودش را باور داشته باشد و در واقع بینش شناختی بهنجاری داشته باشد، اضطراب اجتماعی کاهش پیدا می‌کند و این امر به بهبود روابط اجتماعی افراد کمک می‌کند و افراد دیگر نگران مورد ارزیابی دیگران قرار گرفتن نیستند و احساس بی‌کفایتی نمی‌کنند.

طبق نتایج حاصله از پژوهش و همچنین با توجه به اینکه اضطراب اجتماعی یکی از عوامل تأثیرگذار در روابط اجتماعی و شغلی می‌باشد، وجود اضطراب اجتماعی بالا در کارکنان می‌تواند باعث بروز مشکلات و بحران‌های از قبیل بینش منفی، عملکرد پایین شغلی، روابط اجتماعی ضعیف و ناسازگاری‌های دیگر شود، پیشنهاد می‌گردد که سازمان‌ها با در نظر گرفتن ارتباط بین متغیرها و با تخصیص امکانات آموزشی مناسب، از قبیل آموزش مهارت‌های درون‌نگری، پذیرش خود، اعتماد نسبت به باورها و اعتقادات خود و عدم حساسیت بالا نسبت به ارزیابی دیگران، به منظور بهبود سطح مناسب بینش شناختی، ایجاد کمال‌گرایی سازگاران‌ها و در نتیجه کاهش اضطراب اجتماعی کارکنان خود اقدام نمایند. لازم به ذکر است که به این نکته اشاره گردد این پژوهش نیز همچون سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی از جمله وجود متغیرها غیرقابل کنترل از قبیل ویژگی‌های شخصیتی، محدود بودن جامعه آماری به کارکنان سازمان بهزیستی و عدم تعمیم نتایج به کل جامعه مواجه بوده است.

منابع

- اسلمی، ن، خیر، م، هاشمی، ل. (۱۳۹۲). ارتباط بین کمال‌گرایی و اضطراب اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای عزت نفس در میان دانش‌آموزان پایه سوم دبیرستان‌های شهر شیراز. فصلنامه آموزش و ارزشیابی، ۶ (۲۳)، ۱۰۵-۱۲۱.
- اسماعیلی، ع، شیخ سجادی، م. (۱۳۹۴). رابطه بین اضطراب اجتماعی و ابعاد کمال‌گرایی در دانشجویان. دومین کنفرانس ملی و اولین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در علوم انسانی، تهران، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ویرا.
- آقابالازاده، ل، مطلبی، م. (۱۳۹۸). بررسی نقش نشخوارگری ذهنی و کمال‌گرایی در تبیین اختلال اضطراب اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد ارومیه در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷. مجله دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، ۱۷ (۱)، ۲۰-۱۱.
- بریمانی، ا، مدانلو، ی، یوسفی، ح. (۱۳۹۴). رابطه بین سرمایه روانشناختی و رضایت شغلی کارکنان کمیته امداد امام خمینی شرق استان مازندران. فصلنامه پژوهش‌نامه تربیتی، شماره ۴۴، ۱۲۹-۱۴۵.
- بشارت، م. ع. (۱۳۸۶). ساخت و اعتباریابی مقیاس کمال‌گرایی چند بعدی تهران. پژوهش‌های روانشناختی، ۱۹: ۶۷-۴۹.
- پاشا شریفی، ح. (۱۳۸۷). پرسشنامه‌های پژوهشی. تهران: انتشارات: سخن.
- فاتحی، ی، عبدخدایی، م. س، پورغلامی، ف. (۱۳۹۱). بررسی رابطه کمال‌گرایی و خودکارآمدی با اهمال‌کاری در کارکنان بیمارستان دولتی شهر فراشبند، فصلنامه پژوهش‌های روانشناسی شناختی، پیاپی ۲ (۶)، ۵۳-۳۹.
- قدم پور، ع، یوسف وند، ل، رادمهر، پ. (۱۳۹۵). تبیین بهزیستی روانشناختی کارکنان بر اساس سازه‌های رهبری معنوی و سلامت سازمانی. نوآوری‌های مدیریت آموزشی، ۱۱ (۲): ۸۰-۷۱.

- محمدیان، ی، ماهکی، ب، دهقانی، م، لواسانی، ف. (۱۳۹۷). بررسی نقش حساسیت بین فردی، خشونت و کمال‌گرایی بر اضطراب اجتماعی، مجله پزشکی، ۵ (۹)، ۲.
- یکخواه سروندانی، ف. (۱۳۹۸). اثربخشی معنویت درمانی گروهی بر باورهای غیرمنطقی، اضطراب و افسردگی زوجین. پنجمین کنفرانس ملی نوآوری‌های اخیر در روانشناسی، کاربردها و توانمندسازی با محوریت روان‌درمانی، تهران، دانشگاه شمس گنبد و با حمایت انجمن‌ها و گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های کشور.
- یوسفی، ر، عابدین، ع.ر، فتح‌آبادی، ج، تیرگری، ع. (۱۳۹۰). مقایسه اثربخشی دو مداخله آموزش گروهی طرح‌واره محور و سبک زندگی محور در ارتقاء سطح بینش شناختی زوجین دارای نارضایتی زناشویی. فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۱ (۲)، ۱۶۰-۱۳۹.
- یوسفی، ر، فتح‌آبادی، ج، ایزانلو، ب. (۱۳۹۲). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی و ساختار عاملی مقیاس بینش شناختی بک در نمونه غیر بالینی ایرانی. فصلنامه علمی - پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی لرستان، ۱۵ (۱): ص ۵۵.
- Amador, X.F., David. A.S. (2004). *Insight and Psychosis*. Oxford Uni. Press, New York.
- Beck, A. T., Baruch, E., Balter, J. M., Steer, R. A., Warman, D. M. (2004). A new instrument for measuring insight: the Beck Cognitive Insight Scale. *Schizophrenia Research*, 68, 319-329.
- Buchy, L., Barbato, M., McMaster, F. P., Bray, S., Clark, D., Deighton, S., & Addington, J. (2016). Cognitive insight is associated with cortical thickness in first-episode psychosis. *Schizophrenia Research*, 172(1-3): 16-22.
- Buchy, L., Malla, A., Joobar, R., & Lepage, M. (2009). Delusions are associated with low self-reflectiveness in first-episode psychosis. *Schiz Res*, 112(1): 187-191.
- Chang, E. C., Sanna, L. J., Chang, R., & Bodem, M. R. (2008). A preliminary look at loneliness as a moderator of the link between perfectionism and depressive and anxious symptoms in college students: Does being lonely make perfectionistic strivings more distressing? *Behaviour Research and Therapy*, 46, 877-886.
- Colis, M. J., Steer, R. A., & Beck, A. T. (2006). Cognitive insight in patients with psychotic, bipolar, and major depressive disorders. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 28(4): 243-250.
- Engh, J. A., Friis, S., Birkenaes, A. B., Jónsdóttir, H., Klungsøyr, O., Ringen, P. A., Simonsen, C., Vaskinn, A., Opjordsmoen, S., & Andreassen, O. A. (2010) Delusions are associated with poor cognitive insight in schizophrenia. *Schizophrenia Bulletin*, 36(1): 830-835.
- Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2015). Measures of perfectionism. In G. J. Boyle, D. H. Saklofske, G. Matthews, G. J. Boyle, D. H. Saklofske, G. Matthews (Eds.), *Measures of personality and social psychological constructs* (pp. 595-618). San Diego, CA, US: Elsevier Academic Press. doi:10.1016/B978-0-12-386915-9.00021-8.
- Ian cu, I., Bodner, E., Joubran, S., Zion, I. B., & Ram, E. (2015). Why not the best? Social anxiety symptoms and perfectionism among Israeli Jews and Arabs: a comparative Study. *Comprehensive Psychiatry*, 59, 33-44.
- O'Connor, R. C., Rasmussen, S., & Hawton, K. (2010). Predicting depression, anxiety and self-harm in adolescents: The role of perfectionism and acute life stress. *Behaviour Research and Therapy*, 48, 52-59.

- Park, H. J, Heppner, P. P, Lee, D. G. (2010). Maladaptive coping and self-esteem as mediators between perfectionism and psychological distress. *Personality and Individual Differences*, 48: 469-474.
- Phalen, P.L., Viswanadhan, K., Lysaker, P. H., & Warman, D. M. (2015). The relationship between cognitive insight and quality of life in schizophrenia spectrum disorders: Symptom severity as potential. *Psychiatry Residency*, 230(3): 839-845.
- Shumaker, E. A., Rodebaugh, T. L. (2009). Perfectionism and social anxiety: Rethinking the role of high standard. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 40: 423-433.
- Taylor, C. T., Bomana, J. & Amir, N. (2010). Attention bias away from positive social information mediates. The link between social Anxiety and anxiety Vulnerability to a social stressor. *Journal of Anxiety Disorder*, 24 (4): 403-408.